

Vitajte

*na území Verejno-súkromného
partnerstva*

Hontiansko-Dobronivského

Dovoľte mi, aby som Vám predstavila

Verejno – súkromné partnerstvo Hontiansko – Dobronivské, ktoré vzniklo v roku 2008 registráciou na Ministerstve vnútra SR dňa 19. júna 2008. Hlavným cieľom partnerstva je vytvorenie a implementácia integrovanej stratégie obnovy a rozvoja územia. Spoločným záujmom jeho členov je podpora trvalo udržateľného rozvoja celého územia, predovšetkým však aktivít realizovaných v prospech 41 obcí, neziskových organizácií, malých a stredných podnikateľov a iných subjektov a občanov pôsobiacich v danom území s ohľadom na ochranu prírody a krajiny.

Územná pôsobnosť partnerstva zasahuje do okresov: **Veľký Krtíš** - Dačov Lom, Dolné Plachtince, Horné Plachtince, Příbelce, Stredné Plachtince, Sucháň. **Krupina** - Bzovík, Cerovo, Čabradský Vrbovok, Čekovce, Dolné Mladonice, Dolný Badín, Drienovo, Horné Mladonice, Horný Badín, Jalšovík, Kozi Vrbovok, Krupina, Lackov, Litava, Selce, Senohrad, Trpín, Uňatín, Zemiansky Vrbovok. **Zvolen** - Babiná, Bacúrov, Breziny, Budča, Bzovská Lehôtka, Dobrá Niva, Hronská Breznica, Michalková, Ostrá Lúka, Pliešovce, Podzámčok, Sása, Tŕnie, Turová, Železná Breznica.

Celkový počet obyvateľov: 26073, rozloha územia: 276,7 km², hustota: 94 obyv./km², najväčšia obec: okresné mesto Krupina – 7797 obyvateľov, najmenšia obec: Michalková – 47 obyvateľov, priemerná veľkosť obce: 636 obyvateľov, kategória územia: zaostávajúce, výrazne vidiecke. Na území VSP je množstvo spoločenských organizácií v území (viac ako 227) signalizuje záujem občanov o spolkovú činnosť. Obce VSP Hontiansko – Dobronivské majú bohatú históriu, narodilo a pôsobilo tu množstvo významných osobností. Z hľadiska prírodných pomerov je územie bohaté na faunu a flóru, nachádza sa v ňom niekoľko chránených území. Vo viacerých obciach sú problémy s technikou infraštruktúrou (vodovody, kanalizácie, plynofikácia). Z hľadiska inštitucionálnych zdrojov je územie pomerne dobre vybavené.

Toto chceme využiť, teda “predať” a to nás ešte čaká v blízkej budúcnosti.

Vízia VSP

Územie bude v roku 2023 disponovať dobudovanou infraštruktúrou a pestrú ponukou pracovných príležitostí, ktoré budú súčasným a novým obyvateľom vytvárať podmienky pre kvalitný život. Ľudia budú vzájomnou spoluprácou chrániť a zveľaďovať prírodné, kultúrne a historické dedičstvo a využívať potenciál územia na rozvoj cestovného ruchu.

Stratégia rozvoja územia VSP Hontiansko – Dobronivské

Do roku 2015 zlepšiť podmienky života pre súčasných a nových obyvateľov územia verejno-súkromného partnerstva Hontiansko-Dobronivské a zatriktívniť ho pre návštevníkov využitím jeho potenciálu.

Mária Behanovská

Predsedníčka

VSP Hontiansko - Dobronivské

Bzovický hrad, Bzovík

Hrad Čabrad', Čabradský Vrbovok

Dom ľudového bývania s expozíciou, Sucháň

Zachovalá pôvodná architektúra, Dačov Lom

Zachovalá pôvodná architektúra, Bacúrov

Ľudový dom - stála expozícia „Babinskej chyže“, Babina

Drevená zvonica, Trnie - osada Hrabiny

Zachovalá registrovaná kultúrna pamiatka „Dom ľudový“ s okolím, Dobrá Niva

Zachovalá pôvodná architektúra, Dolné Plachtince

Sýpka - ľudové staviteľ'stvo, Ostrá Lúka

Zachovalá pôvodná architektúra, Príbelce

Ľudový dom s ukážkou pôvodného života, Uňatín

Vartovka - protiturecká strážna veža, dnes výhliadková veža, Krupina

Zvonica z 19. storočia, Breziny

Etnografické múzeum Samuela Gordu, Stredné Plachtince

Rímskokatolícky kostol sv. Michala, Dolný Badín

Rímskokatolícky kostol sv. Michala zo 14. storočia, Budča

Kaplnka s celodreveným interiérom z r. 1748, Senohrad

Závoz - kamenné pivnice, Selce

Zvonica v centre obce, Kozi Vrbovok

Zvonica z konca 19. storočia, Lackov

Evanjelický kostol z roku 1894, Sása

Súsošie, Litava

Zvonica z roku 1905, Hronská Breznica

Evanjelický kostol, Pliešovce

Pomník padlím v I. svetovej vojne,
Čekovce

Zvonica v strede obce, Horný Badín

Barokovo-klasicistická Kaplnka sv. Anny,
Železná Breznica

Hraničný kríž, Dolné Mladonice

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie,
Bzovská Lehôtka

Prvé osídlenie v období 1900 - 800 pred Kristom potvrdil za dedinou náhodne nájdený bronzový oštep lužickej kultúry. Prvá zmienka o obci je z roku 1424. Do 16. storočia patrila hradnému panstvu Dobrá Niva, začiatkom 16. storočia Jurajovi Thurzovi, potom Banskobystrickej komore, od 18. storočia do 1848 bola rozdelená medzi Dobronivské a Šašovské panstvo. Obyvatelia obce sa pôvodne zaoberali roľníctvom a pastierstvom, ako aj pálením dreveného uhlia, ktoré dodávali do okolitých hút. Od roku 1930 do 1951 aj v parnej pile firmy Štefan Peťko a synovia zo Železnej Breznice. Uvedená firma vyrábala pre domáci trh a zahraničie. Talianska firma z Bolzána Manufacturing a Mounting tu postavila farbriku-strojársky závod. Ďalej sa v obci nachádza Zber surovín, Pila a Autovrakovisko. Zo strany podnikateľov je záujem rozvíjať aj iné pod. aktivity.

Zaujímavosti:

Vrch Demian 678 m n. m. /prístup po zelenej turistickej značke/, z ktorého je pekný výhľad na obce a osady v Kremnickom pohorí ako aj na údolie Hrona. V jednom z Demianskych brál sa nachádza skalné okno.

Zvonica, postavená v roku 1905

Socha Jána Nepomuckého

Pomník padlým počas I. a II. svetovej vojny

CHKO Štiavnické vrchy
Kemp pri potoku Jasenica, v minulosti veľmi využívaný.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 952 ha

- počet obyvateľov: 277

- kontakty: Obecný úrad Hronská Breznica 100, PSČ je 966 11 Trnávka Hora, Tel: 045 / 539 80 19,

E-mail: obechb@gmail.com

Možnosti v obci:

Prvá písomná zmienka o obci, je zachytená v listine z roku 1424. V stredoveku sídlilo Železná Breznica patrilo pod zvolenské hradné panstvo vo Zvolenskom komitáte. Názov obce Železná Breznica prezrádza, že už v 15. storočí predstavovala významné železodrubné stredisko. Dôkazom toho je aj zachovaná správcovská budova bývalej hute.

V Železnej Breznici sa nachádza:

Baroková Božia Muka z roku 1715 s no-
vodobou sochou Piety

Barokovo-klasicistická Kaplnka sv. Anny
má prvky ľudovej architektúry. Je prirodze-
nou dominantou obce.

Náhrobník padlých v SNP

NPR Mláčik – Zachovalé spoločenstvo
jedľovo-bukového lesa. V tejto oblasti sa
nachádza skupina chránených stromov.

Dolina Breznického potoka – reprezen-

tuje biologickú a krajinársku hodnotu
územia pre špecifické využitie.

Atraktivita krajiny ponúka vhodné po-
dmienky pre rozvoj turizmu a cestovného
ruchu. Hipocentrum CENTAURUS, ktoré
ponúka návštevníkom možnosť jazde-
nia na koňoch, hipoterapiu atď.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1908 ha
- počet obyvateľov: 504
- kontakty: Obecný úrad Železná

Breznica 197, 962 34 Tŕnie, Tel: 045 /
539 10 45, 46,

E-mail: ocuzel.breznica@stonline.sk,

<http://www.zeleznabreznica.sk/>

Možnosti v obci:

Obec vznikla asi v 2. polovici 14. storočia, prvá zmienka je z 1393. Patrila Zvolenskému panstvu. O jaskyni vo Farskom jarku sa predpokladá, že tam žil praveký človek. Za prvej ČSR sa tu našla kamenná sekera, pochádzajúca z neskorej doby kamennej. Koncom 14. storočia tu bola zriadená stanica na vyberanie mýta od kupcov, ktorí prichádzali do Zvolena, smerom od Kremnice a z Turca.

Obec Trnovec patrila kráľovskému domu vo Zvolene. Súčasťou obce sú osady Budička, Kašova Lehôtka a Hrabiny. Obyvatelia sa zaoberali prevažne poľnohospodárstvom.

Zaujímavosti v Trnovec

Zo zvláštností tunajšieho okolia si zaslúži pozornosť malá jaskyňa vo Farskom jarku, ktorá v začiatkoch osídlenia chotára poskytovala prístrešie tunajším obyvateľom. Pre jej ťažkú prístupnosť ju nebolo možné dôkladne preskúmať.

V Skalatej dolinke, ktorá vyúsťuje pri severnom okraji obce, sa nachádza vodopád (vysoký asi 12 metrov), ktorého miestny názov je „Padalo“.

Gotický kostol sv. Martina zo 14. storočia
Náučný chodník Boky

V osade Kašová Lehôtka drevená zvonica, ľudové domy, lyžiarsky vleč.

V osade Hrabiny drevená zvonica, ide o drevený osemuholník postavený na ôsmich štvrtí oblúkových podperách.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1228 ha
- počet obyvateľov: 370
- kontakty: Obecný úrad Trnovec 91, 962 34 Trnovec, Tel: 045/539 10 57, E-mail: obec-trnovec@mail.t-com.sk, <http://www.trnovec.sk/>

Možnosti v obci:

Obec vznikla v stredoveku, písomne je podložená v r. 1424 ako Twrowa, terajší názov Turová sa uvádza od roku 1786. Obec patrila Dobronivskému hradnému panstvu. Obyvatelia sa zaoberali prevažne poľnohospodárstvom a chovom dobytká. Koncom 19. stor. pracovali na výstavbe trate Zvolen - Kremnica - Vrútky.

Zaujímavosti v Turovej

Kostol Bolesťvej Panny Márie, postavený v roku 1921.

Dôkazom sopečnej činnosti v území je prírodný útvar Turovský sopúch. Ide o vypreparovaný prívodný sopečný kanál. Spolu s ostatnými sopúchmi, ktoré sú smerom na JV, vznikli pozdĺž tektonickej línie. Na vrchole výšiny je postavený drevený kríž. a je odtiaľ pekná vyhládka na krajinu.

Vskytuje sa tu drevný Opal Diatomit a Lignit.

V obci Turová sa narodil Doc. RNDr. J. Futák, CSc. (1914 - 1994) - kňaz - botanik, vedec - pedagóg, zakladateľ modernej botaniky a ochrany prírody na Slovensku. Bol riaditeľom a vedúcim oddelenia geobotaniky a systematiky rastlín. Od roku 1966 vedúci oddelenia systematiky rastlín Botanického ústavu SAV, od roku 1975 Ústavu experimentálnej biológie a ekológie SAV až do smrti. Pochovaný je v rodnej obci, kde sa nachádza aj jeho rodný dom s pamätnou tabuľou.

Vladimír Môtovský, nar. 1928 sochár, inšpirovaný prírodnou i ľudovou tvoriťosťou.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 692 ha
- počet obyvateľov: 380
- kontakty: Obecný úrad Turová 110, 962 34 Trnava, Tel: 045/045/539 12 72, E-mail:

outurova@stonline.sk, <http://www.turova.sk/>

Možnosti v obci:

Obec leží v údolí Hrona na jeho pravom brehu. Najzaujímavejšie nálezy v chotári Budča pochádzajú z lužickej kultúry z rokov 1900 - 800 pred Kristom. V prvej polovici 13-teho stor. bola už väčšou obcou, pretože už v roku 1239 stál v obci gotický kostol. Zmienka o nej je v záznamoch z roku 1225 ako Bucha, obec cudzincov. Obec bola dostavníkovou stanicou na linke Banská Bystrica - Banská Štiavnica tzv. „Krakovská hradská, ktorá spájala stredné Slovensko s južným a severným..

Zaujímavosti v Budči

Kostol sv. Michala architektúra gotická zo 14. storočia. Kostol bol opravený v roku 1692 a zbarokizovaný koncom 18. storočia.

Evanjelická veža z roku 1939

Pamätník obetiam II. svet. vojny

Náučný chodník Jána Futáka nesie meno podľa botanika, rodáka zo susednej obce Turová. 13 náučných zastávok sa nachádza na 5,1 km dlhom chodníku. Medzi najzaujímavejšie geologické útvary patrí skalný hrib „Čertova skala“ v Národnej prírodnej rezervácii Boky, asi 3 km na západ od obce. Je to sopečný balvan. Podložie tvorené pyroklastikami voda a vietor obrusujú rýchlejšie, ako samotný andezitový balvan, vymrštený z krátera sopky.

V obci slúži na športové vyžitie futbalové ihrisko so šatňami, tenisový kurt, detské ihrisko,

asfaltové ihrisko na loptové hry, ktoré sa v zime využíva ako klzisko.

Okrem predajni potravín a pohostinstiev bola sprevádzkovaná aj predajňa mäsa, ovocie a zelenina, cukráreň a kvetinarstvo.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1591 ha

- počet obyvateľov: 1213

- kontakty: Obecný úrad Budča Lhenická 33, 962 33 Budča, Tel: 045/539 10 57, E-mail: obec@budca.sk, <http://www.budca.sk/>

Možnosti v obci:

Prvá zmienka o obci je z 1332. V privilegiu Žigmunda Luxemburského mestu Zvolenu sa uvádza, že v obci Ostrá Lúka, cez ktorú viedla obchodná cesta, zriadili v roku 1393 mýtnu stanicu. Od roku 1420 Ostrá Lúka patrí k Dobronivskému hradu. V tom čase už bol na Ostrej Luke postavený katolícky gotický kostol s drevenou farou. Základy kostola sú ešte poznateľné pri katolíckom cintoríne. Ako pamiatka z týchto čias sa zachovala kamenná krstiteľnica. Od konca 15. storočia patrila rodine Ostrolúckych. Najznámejšou osobou z rodiny je Adela, dcéra Mikuláša Ostrolúckeho a priateľka Ľudovíta Štúra. Adelka sa stala hlavnou hrdinkou románu Ľuda Zúbka - Jar Adely Ostrolúckej.

Zaujímavosti v Ostrej Lúke

Rodinná hrobka Ostrolúckych sa nachádza v bývalom artikulárnom evanjelickom kostole, na ktorý poukazujú náznakové múry.

Renesančný kaštieľ rodiny Ostrolúckych z roku 1636 – 1641 - stavaný Abrahamom Artztom, staviteľ a kamenár v B. Štiavnici, v druhej polovici 18. storočia zbarokizovaný.

Zachované ľudové staviteľstvo charakterizujú dve sýpky.

V múzeu obce sa nachádzajú predmety využívané pre poľnohospodárske a na domáce účely, ukážka obecnej školy, kroje atď.

V obci sa nachádzajú mohutné viac ako 200 ročné lipy a najsevernejší gaštan jedlý na Slovensku. Najstarší dosahuje vek nad 150 rokov, obvod 397 cm a výšku 20 m.

Každoročne sa tu konajú Majstrovstvá Slovenska v pretekoch automobilov do vrchu.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2027 ha
- počet obyvateľov: 288
- kontakty: Obecný úrad Ostrá Lúka
58, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/539 11 24, E-mail: ostraluka@stonline.sk

Možnosti v obci:

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1255, kedy sa obec nazývala VILLA BOCHOROU. V tomto roku vymierali chotár susedného Dubového a pri určovaní hranice je spomenuté, že susedí s obcou Villa Bochorou, nemecky WASSERAW. Obec striedavo patrila Dobronivskému a Zvolenskému panstvu. Miestni obyvatelia boli prevažne roľníci. Zaujímavosťou je, že takmer v každom dome chlapi (hlavne cez zimu) vyrábali koše z dubových lubov a liesok. Tieto chodili predávať do Banskej Štiavnice, Brezna a okolia Šiah.

Zaujímavosti v Bacúrove

Dominantou obce je kostolík a zvonica na severnom návrší. Kostol Sv. Šimona a Judu apošt. je datovaný do 14. storočia, v roku 1790 bol zbarokizovaný. Vo zvonici sa nachádzajú zvony z rokov 1502, 1680 a 1889.

Na fare, v súčasnosti Dome Sv. Benedikta, pôsobili významní národovci Andrej Truchlý – Sitniansky a Karol Anton Medvecký, ktorý tam má pamätnú tabuľu.

Ďalšou kultúrnou pamiatkou v obci je pôvodný dom s hospodárskou časťou z roku 1850.

V strede obce sa nachádza jazierko „Pleso“, ktoré je pozostatkom veľkého plesa. Služi ako protipožiarna nádrž, v ktorej sa nachádzajú aj ryby. V zime sa využíva na korčuľovanie a hokej.

Pre účely turistiky a cykloturistiky je možné:

občerstviť sa v pohostinstve, buduje sa ubytovanie, možnosť jazdenia na koňoch. Cez Bacúrov vedie turistická trasa zo Zvolena – Pustý hrad cez Bacúrov, Dubové na Banský Studenec.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 960 ha
- počet obyvateľov: 150
- kontakty: Obecný úrad Bacúrov

75, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/538 71 25, E-mail: obecbacurov@stonline.sk, <http://www.bacurov.sk/>

Možnosti v obci:

- rozloha: 1329 ha
- počet obyvateľov: 250
- kontakty: Obecný úrad Dubové
82, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/538
74 43, E-mail: dubove@stonline.sk

Možnosti v obci:

Obec sa nachádza na úpätí Štiavnických vrchov. V okolí sú známe „Tri Kamene“, priehrada. Obec Dubové sa prvý raz spomína v listine z r. 1255 ako Duboudye. Vtedy donáciou Bellu IV. prešla z majetku Zvolenského hradu do rúk Pertolda, hradného kamenára. V roku 1287 patrila Pertoldovmu potomkovi Fermanusovi, synovi štiavnického richtára Arnolda. V roku 1424 patrila panstvu Dobrá Niva, neskoršie časť obce patrila zemianskym rodinám. Obyvatelia robotovali na miestnom majeri. Obyvatelia pálili drevené uhlie do štiavnických hút a do banských podnikov v Kozelnickej doline. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. V 18. - 19. storočí vynikalo včelárstvo

Zaujímavosti v Dubovom

Neogotický evanjelický kostol bol svoj-
pomocne postavený v roku 1866.

Dva domy č. 39 a č. 6, ktoré sú typické
pre obdobie pred vojny.

V obci sa nachádza aj v súčasnosti
nevyužívaná pálenica.

Cez Dubové prechádza turistická trasa
z Bacúrova a Pustého hradu na Banský
Studenec. Cez horu sa dá prejsť aj na
Kozelník.

Základné informácie o obci:

Breziny sa spomínajú ako osada na veľkej obchodnej ceste (Via magna) v 12. storočí, v čase rozkvetu Zvolenskej župy, vedúcej z hradu Hont na Sebechleby, Krupinu, do Zvolena, a pokračovala do Turca, Oravy až k Baltickému moru. V časoch drancovania Turkov od roku 1556 spadá aj vznik Brezín. V tomto období majiteľ dobronivského panstva gróf Eszterházy sem usadil niekoľko rodín, tvoriacich usadlosti v terajšej časti Horných Brezín. Postupne bola osídlená aj časť obce Dolné Breziny. Osada Mlyn (Šnajderovci) bola pravdepodobne osídlená nemeckou rodinou. Najstaršia písomná zmienka o Brezinách je z roku 1784. Breziny patrili do dobronivského panstva, sídliaceho na hrade Dobrá Niva v terajšej obci Podzámčok. Súčasné územie obce sa skladá zo štyroch častí – Horné Breziny, Dolné Breziny, osada Mlyn a Rómska osada.

Obyvatelia obce sa živili prevažne poľnohospodárskou, zaoberali sa aj pastierstvom, drevorubačstvom, rozšírené bolo povozníctvo.

Zaujímavosti v Brezinách

Zvonica - nachádza sa v miestnom cintoríne v časti Horné Breziny. Pochádza z 19. storočia, má tri zvony – veľký, na ktorom sa zvonilo na obed a večer, stredný a najmenší zvon – umieráčik.

Drevené kríže z 19. storočia, dva nesúce prvky a znaky pôvodnej architektúry.

Roľnícke usadlosti – domy z 19. storočia.

V blízkosti obce smerom na juh sa nachádza priehrada. Táto býva využívaná aj na chytanie rýb a kúpanie.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 548 ha
- počet obyvateľov: 342
- kontakty: Obecný úrad Breziny

141, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/538 71 24, E-mail: obec@breziny.sk, <http://www.breziny.sk/>

Možnosti v obci:

Prvá zmienka o obci je z roku 1786. Pôvodný názov obce bol Mihalykova. Postupne sa názov menil z Miháľková (1808), Michalková (1920) čo je aj dnešný názov obce. Obec vznikla okolo majera, ktorého existenciu poodkryla písomná zmienka z roku 1486. Do roku 1790 bola samotou Dobronivského panstva. Obyvatelia boli prevažne želiarmi. V roku 1828 obec mala 17 domov a 130 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali aj poľnohospodárstvom a domácou výrobou dreveného náradia.

V súčasnosti je v obci 45 trvale žijúcich obyvateľov. Väčšina domov je využívaná ako chalupy, počet ľudí sa cez víkendy a sviatky zvýši troj až štvornásobne.

Zaujímavosti v Michalkovej

Drevená zvonica, nachádza sa nad cintorínom, postavená bola v druhej polovici 19. storočia, má štvorcový pôdorys, zvon štiavnického majstra Bernharda z r. 1826.

Súbor drevených krížov detvianskeho typu - vyrezávaný drevený kríž z roku 1872 a niekoľko krížov od miestneho ľudového umelca Jána Sopku a jeho syna z 20. storočia, nachádzajú sa na cintoríne.

Ľudový dom s hospodárskou časťou, nachádza sa v strede obce, postavený bol v druhej polovici 19. storočia, má obdĺžnikový

pôdorys.

Šport: cez obec prechádzajú značené cyklotrasy. Prvý júlový týždeň organizuje slovenský cyklo klub cyklokrosové preteky.

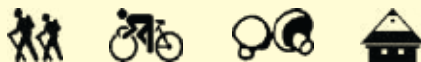
Základné informácie o obci:

- rozloha: 540 ha
- počet obyvateľov: 45 - trvalo žijúcich

- kontakty: Obecný úrad Michalková Michalková 7, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/538 71 59,

E-mail: obecmichalkova@zoznam.sk

Možnosti v obci:

Historický vznik je zaznamenaný zmienkou o hrade. Hrad Dobronivá sa spomína v listine uhorského kráľa Štefana V. z roku 1270. Bol centrom dobronivského kráľovského majetku až do 16. storočia. Pozostával z dvojposchodového paláca, veže a kamenných hradieb.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1452. Obec sa vyvinula z majera pod hradom Dobronivá. Obyvatelia sa živilí poľnohospodárstvom a prácou v lese, v časti Uhliská sa páliło drevené uhlie. Viacerí obyvatelia sa zaoberali včelárstvom.

Zaujímavosti v Podzámčoku

Dominantou obce sú ruiny hradu Dobronivá. Hrad vznikol asi po tatárskom vpáde v druhej polovici 13. storočia, ako strážny objekt pri starej obchodnej ceste južne od Zvolena. Mal veľmi výhodnú polohu.

Významnou kultúrnou pamiatkou je zvon z obdobia baroka, z roku 1782 od Jána Juraja Knoblocha z Banskej Bystrice. Nachádza sa v drevenej zvonici v centre obce, ktorá pochádza z roku 1868.

Miestneho odboru Matice slovenskej, aktívne sa podieľa na kultúrnej činnosti.

O zachovanie tradície a ľudovomelekej činnosti v Podzámčoku sa starajú najmä: Folklórna skupina - Dfisk Podzámčan, Ľudové ochotnícke divadlo, Spevácky súbor a spevokol

a Detské divadelné a folklórne skupiny.

Od roku 1995 sa v obci uskutočňujú folklórne slávnosti „NA SVÄTÉHO JÁNA“, je to prehliadka ľudových tancov, spevov a zvykov z celého regiónu.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1591 ha
- počet obyvateľov: 1213
- kontakty: Obecný úrad Podzámčok 23, 962 61 Dobrá Niva, Tel: 045/538 71 51, E-mail: obec@podzamcok.sk, <http://www.podzamcok.sk/>

Možnosti v obci:

Prvá písomná zmienka o Dobrej Nive (Dobruna) sa zachovala v listine kráľa Štefana V. z roku 1270. V nej potvrdzuje výsady mestiečka, ktoré mu udelil na základe už dávno užívaných práv v roku 1254 kráľ Belo IV. Dobrá Niva tvorila spoločenstvo mestiečiek Babiná, Sása a Pliešovce. Dlhú si úspešne spolu bránili svoje práva, o ktoré sa ich snažilo obráť panstvo hradu Dobrá Niva, ktorý vznikol v 2. pol. 13. stor. Obyvatelia mestiečka sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom oviec a hovädzieho dobytku, pálením dreveného uhlia, furmančením a remeselníctvom.

Zaujímavosti v Dobrej Nive

Lokalita Gavurky je veľmi vzácnou prírodnou oblasťou európskeho významu o ploche asi 100 ha, so 4. stupňom ochrany na ploche 68,42 ha. Tvorí ju preriedený pasienkový les „panónskeho typu“ s približne 500 jedincami duba letného, ktoré majú 200 až 300 rokov i viac. V Gavurkách sa tiež predstavuje zaujímavá mozaika cenných lúčnych biotopov, vzácna a chránená flóra a fauna a 108 druhov vtáctva.

Zo stavebných pamiatok sa zachoval pôvodne románsky rímsko-katolícky kostol sv. Michala, archanjela (1254).

Evanjelický kostol bol postavený v roku 1785 ako barokový tolerančný.

Z historického hľadiska je zaujímavá

zachovalá registrovaná kultúrna pamiatka „Dom ľudový“ s okolím na Mlynskej ulici (U Lukáčov).

Cyklotrasy: Dobrá Niva – Kráľová – Zvolen,
Dobrá Niva – Banská Štiavnica – Zvolen.

Lyžovanie: stredisko Kráľová pri Zvolene

Základné informácie o obci:

- rozloha: 5 254 ha

- počet obyvateľov: 1 852

- kontakty: Obecný úrad Dobrá Niva,
Námestie SNP 47/9, 962 61 Dobrá Niva,
Tel: 045/538 23 52,

E-mail: urad@obecdobraniva.sk,

<http://www.obecdobraniva.sk/>

Možnosti v obci:

Základné informácie o obci:

- rozloha: 606 ha
- počet obyvateľov: 119
- kontakty: Obecný úrad Bzovská Lehôtka 26, 962 62 Sása, Tel: 0904517934, E-mail: bzovskalehotka@zoznam.sk,

Možnosti v obci:

Vznik obce Bzovská Lehôtka sa predpokladá v 14. storočí. Založili ju pastieri Bzovického opátstva, obec, resp. osada patrila prepošstvu v Bzovíku. Prví obyvatelia Bzovskej Lehôtky sa usadili pri rieke Krupinica, kde sa našli aj pozostatky prvých obydľí. Neskôr si postavili domy na mieste terajšej lokality obce, ktorá bola v tom čase pravdepodobne lesom. Prvá písomná zmienka je z roku 1446 o vyplienení obce krupinským kapitánom Jurajom Gyulafyom so svojou posádkou. Ďalšia písomná zmienka hovorí o potvrdení hraníc medzi Bzovíkom, Krupinou a Lehotou (dnešnou Bzovskou Lehôtkou) kráľovnou Beatrix z roku 1494. Obec bola v tom čase oslobodená od poddanských dávok a iných feudálnych povinností. V druhej polovici 16. storočia bola poplatná Turkom. Patrila k Bzovickému opátstvu.

Zaujímavosti v Bzovskej Lehôtk

Neskoro klasicistický kostolík v roku 1862 stavebne dokončený, v súčasnosti kaplnka Sedembolestnej Panny Márie.

V bočnej ulici vedľa seba postavené štyri domy so zachovalou pôvodnou architektúrou obce.

V obci sa konajú tieto kultúrne akcie: Fašiangy, Deň sv. Floriána, Letné slávnosti obce, Vatra SNP.

Prvé dôkazy existencie sídla Pliešovce sa datujú do mladšej doby bronzovej (hromadný nález predmetov). Takýmto bol i nález bronzovej sekery s tuľajkou a bronzovej spony. Prvý raz sa Pliešovce písomne spomínajú v roku 1256. V roku 1347 sa spomínajú v súvislosti so stavbou kostola sv. Juraja, ktorý dnes už neexistuje. V roku 1419 bola Pliešovciam udelená výsadná listina s rôznymi privilégiami. V 16. storočí boli Pliešovce mestekom a mali spoločné výsady spolu s Babinou, Dobrou Nivou a Sásou. Obyvatelia obce sa zaoberali prevažne poľnohospodárstvom, lovom zveri a neskoršie rôznymi remeslami - výrobou chrbtových košov a "sotrov", ktoré sa vyrábali z dubových, alebo lieskových lubov. Okrem chovu dobytky sa obyvatelia Pliešovci a Zajezevovej zaoberali i včelárstvom.

V katastri obce sa nachádza Vojenský výcvikový priestor Lešť.

Zaujímavosti v Pliešovciach

Náhrobník padlých v II. Svetovej vojne. Nachádza sa v miestnom cintoríne.

Evanjelický kostol (1927 - 1928) - je umelecko-historická pamiatka s oddychový parkový priestor. V kostole je zvon z roku 1806.

Zrubový ľudový dom - nachádza sa v Za-

jezevovej je dvojpriestorový.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 5610 ha
- počet obyvateľov: 2269
- kontakty: Obecný úrad Pliešovce

Hviezdoslava 1, 962 63 Pliešovce, Tel: 045/556 24 01, E-mail: obec@pliesovce.sk, <http://www.pliesovce.sk/>

Možnosti v obci:

Neolitické sídlisko s bukovohorskou kultúrou a slovanské sídlisko z 11. - 12. storočia. Za feudalizmu poddanské mestečko hradu Dobrá Niva, založené najneskoršie začiatkom 13. storočia. V rokoch 1241 - 1242 obec pustošili Tatári. Prvá zmienka o obci je v pápežských desiatkoch z roku 1332-1337. Patrila Dobronivskému hradnému panstvu, od roku 1351 bola mestečkom s právami, aké mala aj Babiná a Dobrá Niva. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a remeselníctvom, Nemci sa zaoberali baníctvom. Súčasťou obce je osada Podskalka.

Zaujímavosti v Sásе

Katolícky kostol svätej Kataríny Alexandrijskej - v románskom slohu z prvej polovice 13. storočia s neskoršími zásahmi. Na veži sa zachovali pôvodné architektonické románske detaily pilierov a okien, románske sú aj niektoré otvory veže a západný portál.

Hrob s náhrobníkom spisovateľa A. Trúchleho - Sitnianskeho/1841 - 1916/ pri katolíckom kostole a jeho pamätný dom z polovice 19. storočia.

Pamätník padlým príslušníkom armády a partizánom v SNP.

Možnosť turistického výstupu na Skalnaté bralo, pre náročných výstup na Štetku, z ktorého vidieť až na Sitno, možnosť jazdy na koni na Bezekovom Laze, tenis, pre najmenších detské

ihrisko, cykloturistika.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2469 ha

- počet obyvateľov: 983

- kontakty: Obecný úrad Sása Ná-
mestie SNP 329/1, 962 62 Sása, Tel:
045/556 25 51, E-mail: sasa@slova-
net.sk, <http://www.sasa.sk/>

Možnosti v obci:

Prvé dôkazy existencie sídla sa datujú v období okolo 700 rokov pred Kristom (nález črepov a bronzového materiálu). Obec dostala v roku 1254 mestské výsady od panovníka Belu IV. ako banské mesto spolu s Dobrou Nívou. V 16. storočí uhorskí panovníci potvrdzujú Babinej mestské privilégia. V 18. storočí sa v Babinej varilo pivo, páliť lieh, bolo tu niekoľko mäsiarov, chytali sa vtáky a boli tu aj jarmoky.

Zaujímavosti v Babinej

Ľudový dom – roľnícka usadlosť. Je typickou ukážkou dávnej ľudovej architektúry. Dom bol postavený v roku 1820 podľa údajov vyrezávaného vročenía na stropnom tráme v prednej izbe. Izby ľudového domu sú zariadené ako stála expozícia „Babinskej chyže“.

Rímsko-katolícky kostol sv. Matúša - pôvodne románsky z 13. storočia s gotickým zvonom z roku 1358 s gotickým nápisom.

Hroby padlých vojakov - nachádzajú sa v katolíckom cintoríne s kamennými náhrobníkmi, ktoré sú dielami niekdajších babinských ľudových majstrov.

Stredom obce popri obecnom úrade prechádza turistická trasa Rudná magistrála. Po vyznačenej turistickej značke smer západ sa dostaneme do Banského Studenca po východnej časti do susedných obcí Sása

a Pliešovce.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2217 ha
- počet obyvateľov: 462
- kontakty: Obecný úrad Babiná Horná 97, 962 61 Dobrá Niva, Tel:045/538 41 16, E-mail: obec@babina.sk, <http://www.babina.sk/>

Možnosti v obci:

Mesto Krupina patrí k najstarším kráľovským mestám na Slovensku s bohatou históriou – prvá písomná zmienka o tomto území pochádza z roku 1135, mestské práva dostala Krupina pravdepodobne už v roku 1238. Počas tatárskeho vpádu bolo mesto spustošené a stratilo aj Apôvodné mestské výsady, preto ich Belo IV. roku 1244 obnovil. Dôležitú úlohu zohrala Krupina v období tureckých vpádov, v 16. storočí, pri obrane okolitých banských miest.

Zaujímavosti v Krupine

Mäsiarsky bok – národná prírodná rezervácia s rozlohou viac ako 120 ha sa nachádza pri ceste medzi Krupinou a Babinou. Predstavuje prírodný komplex ekosystému lesa s bralami a sutinami (sypané bralo).

Štangarigel' (Krupinské bralce) – národná prírodná pamiatka je skalnatý útvar z pravidelných päťbokých pilierov z andezitu (niektoré z nich dosahujú výšku až 6 m).

Sixova stráň – prírodná pamiatka vznikla ako lom, ktorý je zachovaný v oválnom tvare so zatopeným dnom.

Rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie – postavený v prvej tretine 13. stor. patrí k najväčším románskym stavbám na Slovensku.

Vartovka (396 m n. m.) – protiturecká pozorovacia veža, ktorá bola postavená okolo roku 1564 v rámci obranného systému na Slovensku. V súčasnosti slúži ako rozhľadňa na široké okolie

Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny.

Zaujímavosťou v meste sú tiež podzemné pivnice, či chodby pod celým historickým centrom mesta – ich dĺžka a smery sú zahalené tajomstvom.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 8867 ha
- počet obyvateľov: 7 776
- kontakty: Mestský úrad Krupina

Svätotrojičné nám. 4/4, 963 01 Krupina,
Tel.: 045/55 50 311,

E-mail: krupina@krupina.sk,
Informačné centrum: 045/55 50 386,
ic@krupina.sk, <http://www.krupina.sk/>

Možnosti v meste:

Prvá písomná zmienka je z roku 1135 v kráľovskej listine vydanej kráľom Belom II. vo Vacove. V listine Belo II. potvrdil, že župan Lampert (zrodu Hunt-Poznanovcov) s manželkou Žofiou a synom Mikulášom založil kláštor v obci Bzovík a to v dobe panovania kráľa Štefana II. (1114 – 1131). Vzhľadom na čas vzniku kláštora sa predpokladá, že išlo o benediktínsky kláštor zasvätený sv. Štefanovi, uhorskému kráľovi a v neskorších rokoch bol cisterciánskym a potom premonštrátskym kláštorom. V roku 1435 ho zničili husiti a v roku 1444 a 1446 bol zničený krupinskou posádkou. V roku 1530 až 1545 bol prestavaný na goticko-renesančný hrad s mohutným vonkajším opevnením, zosilnený nárožnými baštami a vodnou priekopou. V období stavovských povstaní celé bzovické panstvo, obec i hrad vlastnili jezuiti a nakoniec ostrihomský seminár. Obec sa vyvíjala ako zemepanské mestečko a bola trhovým a jarmočným centrom okolia.

Zaujímavosti v Bzovíku

Hrad Bzovík národná kultúrna pamiatka.

Rím.-katolícky kostol sv. Štefana – pochádza z prvej polovice 17. storočia a vznikol prístavbou k pôvodnej kaplnke. Nachádza sa tam krásna freska Posledná večera, pri kostole je Jaskynka Lurdskej Panny Márie

a Mariánsky stĺp.

300 ročná lipa, nachádza sa priamo pred katolíckym kostolom

Pomník obetiam I. sv. vojny

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1 300 ha

- počet obyvateľov: 1086

- kontakty: Obecný úrad Bzovík 299, 962 41 Bzovík, Tel: 045/551 93 99,

E-mail: obec**bzovik**@stonline.sk

Možnosti v obci:

Pôvodný názov obce bol Pomag (podľa jazykovedcov pomad'arčená podoba slovan-ského a slovenského názvu „pomedzie“). Belo II. v roku 1135 potvrdzuje Bzovickemu kláštoru právo na užívanie majetkov udelených mu jeho zakladateľom županom Lampertom z rodu Hunt Poznan. A práve v tejto kráľovskej listine sa po prvýkrát spomína aj veľký hraničný bod Pomag (Uňatín), ktorý vedie k rieke Krupinica.

Vyvíja sa ako poddanská obec, patriaca veľmožom Huntovcom. Neskoršie obec patrila Bzovickemu prepoštvu a jeho panstvu. V 17. stor. vznikajú uňatínske lazničné osady Jarmán, Hájiky, Za Starým hájom.

Zaujímavosti v Uňatíne

Nad dedinou, na mieste nazývanom „Stráň“ sa nachádza kostol zasvätený Kristovi Kráľovi. Už v roku 1471 existoval v Uňatíne prvý kostol.

30. marca 1921 sa v Uňatíne narodil biskup Mons. Pavol Hnilica.

Ludový dom. Náučný chodník, ktorý vedie v smere Krupina - Uňatín - Horný Badín - hrad Čabraď.

V roku 2002 vzniklo v obci občianske združenie „Nádej v Uňatíne“. Poslaním občianskeho združenia je zachovať hontiansku paličkovanú čipku, tkanie a ostatné ľudové

remeslá a tradície Hontu pre budúce generácie.

V roku 2003 vznikol v dedine detský divadelný súbor „Divadielko na stračej nôžke,,, čo znamená návrat k starým divadelným tradíciám.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1299 ha

- počet obyvateľov: 197

- kontakty: Obecný úrad Uňatín
49, 962 41 Bzovík, Tel: 045/551 25 95, E-mail: ababiakova@azet.sk,
OZ „Nádej v Uňatíne“ 0905 498 405,
E-mail: mbehanovska@stonline.sk
<http://www.nadejvunatine.szm.sk/>

Možnosti v obci:

Obec vznikla v 14. storočí v chotári obce Dolný Badín, doloženej z roku 1135. Spomína sa v roku 1391 ako Bagyon, od roku 1773 ako Horný Badín; maďarsky Felsőbágyon. Patrila panstvu Bzovík. Tradície tohto regiónu sa zachovali vo fragmentoch hontianskej architektúry v podobe starých domov. Tie staršie sú celodrevené a vo väčšine prípadov sú už dlhú dobu neobývané. Pôvodné obyvateľstvo sa v minulosti venovalo hlavne poľnohospodárstvu (o čom svedčí aj erb obce), pestovaniu viniča, ovocných stromov ale aj včelárstvu, ktoré sa postupne rozšírilo do celého regiónu Krupiny. Aj keď vo všeobecnosti už včelárstvo nie je také rozšírené, v obci sa dajú stále nájsť úle.

Zaujímavosti v Hornom Badíne

Medzi zaujímavosti obce patrí zvonička, ktorá sa nachádza v strede obce.

Socha sv. Jána Nepomuckého – patróna vôd v náručí dvojčiek líp.

Pôvodná komora, kultúrny dom.

Funkčný drevený mlyn v súkromnom vlastníctve

Rodák PhDr. Jozef Ambruš CSc. 1914-1993 – literárny historik, vedecký pracovník SAV, pamätná tabuľa je umiestnená na budove kultúrneho domu

Náučný chodník Uňatín – Horný Badín

– hrad Čabrad'

Základné informácie o obci:

- rozloha: 562 ha
- počet obyvateľov: 196
- kontakty: Obecný úrad Horný Badín 38, 962 51 Čabradský Vrbovok, Tel: 045/559 71 35, E-mail: obechorny-badin@gmail.com

Možnosti v obci:

Osídlenie je doložené starou lineárnou keramikou. Vystriedalo sa tu viacero kultúr ako lengyelská, lužická a z mladšej doby bronzovej laténska. Archeológia potvrdzuje, že z doby kamennej sa našli stopy po človeku v Dolnom Badíne. Avšak prvá písomná zmienka o obci je z roku 1135, kedy sa menovala Badun. Obec spadala do územia Hontianskej stolice. Ľudia sa živili obrábaním pôdy a výrobou poľnohospodárskeho náradia čo sa nám zachovalo do dnes v erbe obce /pluh , lemeš, čerieslo/. V súčasnosti sa obec zmodernizovala, rozrástla, pričom ešte stále zachováva staré miestne tradície ako páračky, veľkonočnú oblievačku, stávanie májov. Cez obec preteká potok Badíneec.

Zaujímavosti v Dolný Badíne

Rímskokatolícky kostol Sv. Michala. V 13. stor. to bola väčšia kaplnka postavaná v gotickom slohu a v roku 1781 bola prestavaná do barokového slohu a rozšírená. V roku 1876 bola znova prestavaná a bola zriadená Dolnobadínska farnosť.

Za zachovanie hlavne miestneho folklóru sa stará folklórna skupina Badínčanka. Tradičné remeslá sa zachovali pletenia košíkov, výroba náradia – drevené vidly a hrable, tkanie plátna.

Turistika: Badínska dolina – neporušená, zachovalá príroda – možnosť turistiky, stanovania, skautských táborov, rybolovu, poľovania

Cyklotrasa: z Krupiny cez D. Badín až do

Medovariec

Základné informácie o obci:

- rozloha: 624 ha
- počet obyvateľov: 253
- kontakty: Obecný úrad Dolný

Badín 16, 962 51 Čabradský Vrbovok,
Tel: 045/559 71 15, E-mail: obecdolnybadin@zvnet.net.

Možnosti v obci:

Obec Selce sa po prvý raz spomína v r. 1303 pod názvom Zelche. Patrila veľmožskému rodu Hont – Poznanovcov, neskôr panstvu Bzovík, potom k hradu Čabrad'. V 16. storočí mali v obci svoje majetky viaceré rody – Žigmund Balassa a Fánchyovci. V júni 1553 bola obec napadnutá Turkmi. V r. 1715 mlel v obci mlyn a žilo tu 12 domácností. Obec sa živila prevažne poľnohospodárstvom.

Jedná sa o koncovú obec, ktorá je vybavená inžinierskymi sieťami, el. energia, voda. Zachovávali sa tu ľudové zvyky, tradície – kroje horniacky a krekáčsky. Pekná príroda, možnosť oddychu v tichom prostredí.

Zaujímavosti v Selciach

Na kopčeku v strede obce sa nachádza malá zvonička.

Závoz – kamenné pivnice, v ktorých boli občania ukrytí počas II. svetovej vojny a v nich si zachránili svoje životy. Ako prejav vďaky za ochranu počas bojov umiestnili do jednej jaskynky sochu Panny Márie.

Každoročne od II. svetovej vojny v strede septembra sa konajú v obci hody ako poďakovali za záchranu svojich životov a životov svojich predkov.

V obci sa zachovalo niekoľko domov postavených v hontianskej architektúre.

Za obcou môžeme nájsť zrúcaniny

starého mlyna aj s pozostatkami mlynského kolesa.

Spojenie poľnými cestami s obcami – Medovarce, Rykynčice, Devičie, Hontianske Nemce, Uňatín – cesty vhodné na dlhšie prechádzky, pekná príroda

Základné informácie o obci:

- rozloha: 513 ha
- počet obyvateľov: 112
- kontakty: Obecný úrad Selce, 962 51

Čabradský Vrbovok, Tel: 045/559 71 63,
E-mail: maria.sulcova@gmail.com

Možnosti v obci:

Na území dnešnej obce Čabradský Vrbovok bolo popolnicové pohrebisko lužickej kultúry z mladšej doby bronzovej. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1135, kedy sa obec menovala Werbouch. Ďalšia písomná zmienka pochádza z roku 1256, kedy uhorský panovník Belo IV. presídlil tunajších obyvateľov do Hon-tianskych Nemiec. Nie je známe, či presídlil všetkých, alebo len časť z nich. Pred rokom 1848 bola založená skláraň, ďalej sa začalo rozmáhať uhliarstvo a asi pred 150-imi rokmi tu bol aj pivovar. Katastrom obce pretekajú potoky Litavica a Vrbovok.

Hrad Čabrad je písomne doložený až od roku 1276, jeho úlohou bolo chrániť cesty do banských miest. V neskoršom období slúžil ako obranná pevnosť proti turkom. Proti všetkým tureckým nájazdom sa ubránil. Čabradský hradný vrch a jeho okolie je chráneným náleziskom s najbohatšou známu lokalitou plazov na území Slovenskej republiky (užovka obyčajná, had hôrný, tri druhy jašteríc - obyčajná, múrová a zelená).

Zaujímavosti v Čabradskom Vrbovku

Hrad Čabrad kultúrna pamiatka,

Kaplanka v bývalom podhradí v barokovom slohu postavená v roku 1813.

Kostol evanjelický a.v. z roku 1773 v roku 1923 bol vo veľmi zlom stave a preto v roku 1924 vystavali nový kostol a doplnili ho vežou.

Na budove Materskej školy je pamätná tabula kde sa narodil Pavol Mudroň / 1835 - 1914/ slovenský publicista a politik.

V obci sa zachovala dobová architektúra na viacerých miestach.

Na rozlohe 5 ha sa rozprestieral rybník pre chov karpov, ale pretrhnutie hrádze ho poškodilo.

Náučný chodník Krupina - Uňatín - Horný Badín - hrad Čabrad

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2 332 ha

- počet obyvateľov: 280

- kontakty: Obecný úrad Čabradský Vrbovok 59, 962 51 Čabradský Vrbovok, Tel: 045/559 71 12, E-mail: cabrad@post.sk,

Možnosti v obci:

Podľa niektorých literárnych prameňov sa obec po prvý raz spomína v roku 1256. Jej názov bol Drino, neskôr mala obec názov Driano, Csábradsomos a Hontsomos. Po prvej svetovej vojne bol úradný názov Drienovo, ale i tak hovorovo či i písomne sa často objavuje Drieňovo. Dedina je spojená s búrlivými udalosťami meruôsmeho roku 19. storočia a s národným pohybom. V Drieňove učil a v roku 1900 zomrel Ján Rotarides, ktorý sa zapísal do revolučných dejín, keď spolu s básnikom Jankom Kráľom v roku 1848 chodili po dedinách v Honte a burcovali ľud proti feudálnym pánom. Pochovaný je na miestnom cintoríne.

Počas 2. sv. vojny obyvatelia pomáhali partizánskej skupine majora Mironova ktorá operovala v okolí obce. V okolitom priestore obce operovala partizánska skupina mjr. Mironova a jej príslušníci boli ubytovaní aj v Drieňove v dome č. 40. Na fasádu v roku 1959 umiestnili pamätnú tabuľu z čierneho andezitu s textom: „V tejto budove počas Slovenského národného povstania bývala partizánska kupina majora Mironova, ktorá smelými akciami spôsobila ťažké straty nemeckým fašistom. V upomienku na hrdinských partizánov venujú občania Drieňova pri 15. výročí SNP“.

Zaujímavosti v Drienove

V obci sa zachovalo viacero domov s hontianskou architektúrou.

Evangelický kostol, z roku 1822 bol nahradený terajším z roku 1908. Fara bola postavená v roku 1890.

Hrob slovenského národovca Jána Rotaridesa a škola v ktorej pôsobil.

LUSYD Drienovo (lučné sympozium) maľby a umenie miro jilo grantový program MK pre deti

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1 532 ha
- počet obyvateľov: 125
- kontakty: Obecný úrad Drienovo 55, 962 51 Čabradský Vrbovok, Tel: 045/ 559 71 30, E-mail: jozefhukel@goog-lemail.sk

Možnosti v obci:

Neďaleko obce, na kopci Žobrák sa nachádza ranč Žobrák.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 642 ha
- počet obyvateľov: 142
- kontakty: Obecný úrad Dolné Mladonice 3, 962 41 Bzovík, Tel: 045/559 5164, E-mail: ocudm@stonline.sk, <http://http://web.stonline.sk/ocudolnemladonice/index.htm/>

Možnosti v obci:

Najstaršie dejiny obce, ako aj prvá písomná správa o obci sú úzko späté s dejinami Bzovického kláštora. Ako prvá písomná správa o obci je donačná listina Bela II. z roku 1135. V súčasnosti niektoré nálezi dokazujú, že bola osídlená už pred 2500 až 3000 rokmi. Najstaršia zachovaná písomná správa o obci je z roku 1391. Patrila panstvu Bzovík. Do 16. stor. bola majetkom cirkvi, v 16. stor. bola v majetku šľachty, avšak od 17. stor. bola opäť v rukách cirkvi. Obyvatelia obce sa zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom.

Zaujímavosti v Dolných Mladoniciach

V obci sa nachádza kaplnka, ktorá bola prestavovaná v roku 1975.

V druhej polovici 19. storočia tu bolo známe stredisko pletenia čipiek.

Ľudový odev Variant – Senohrad, sú zachované 2 druhy krojov: krekáčsky a horniacky.

Zachovali sa tu domy pôvodnej architektúry.

Vznik obce sa viaže k roku 1391, keď ako poddanská obec patrila medzi dvanásť obcí, ktoré boli majetkom bzovického prepoštvá. Preto sú počiatkové dejiny Čekoviec a Bzovíka spoločné. Aj pre túto obec boli najväčšou katastrofou Turci, neskôr povstalecké a cisárske vojská alebo rôzni lúpežníci, ktorí terorizovali obyvateľstvo. Od 17. storočia obec patrila semináru v Ostrihome. Obyvatelia obce sa zaoberali roľníctvom, chovom dobytká a spracúvaním dreva.

Zaujímavosti v Čekovciach

V obci sa tiež zachovala dobová architektúra v podobe rodinných domov.

V strede obce stojí kostol so svojou neprehliadnuteľnou žltou farbou. Postavený bol v roku 1925 a zasvätený je Sedembolestnej Panne Márii.

V katastri obce sa nachádza veľké množstvo studní a studničiek cca 30 na ktorej plánujeme v budúcnosti zriadiť turistický chodník v smere od Bzovíka až po Pliešovce.

V roku 1936 tu postavili pomník padlým v prvej svetovej vojne

Cestou na ranč pod Žobrákom krásny výhľad na Štiavnické vrchy, Krupinu a Bzovík.

Rodný dom paleontológa J. V. Lunáčka, zaoberal sa zberom skamenelín a hornín – pamätaná tabuľa na budove obecného úradu,

pamätný dom v štádiu majetkoprávného vysporiadania – následne zriadenie pamätného domu a kult. tradícií.

Každoročne organizujeme turistický pochod Čekovské studničky, kde deti spoznávajú chotár a vždy niektorú studňu vyčistíme.

Možnosť letných a zimných táborov v sedle koňa na „Ranči pod žobrákom“.

Južne od obce sa nachádza aj vodná nádrž, v ktorej sa chovajú ryby.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1502 ha

- počet obyvateľov: 471

- kontakty: Obecný úrad Čekovce 19, 962 41 Bzovík, Tel: 045 / 559 52 11,

E-mail: obeccekovce@zvnet.net

Možnosti v obci:

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1138 ha
- počet obyvateľov: 180
- kontakty: Obecný úrad Horné Mladonice 40, 962 43 Senohrad, Tel: 045/559 52 30

Možnosti v obci:

Prvá zmienka o osídlení pochádza z roku 1439, ale v roku 1463 sa spomínajú už dve obce, ktoré patrili panstvu Bzovík a v 18. storočí Ostrihomskému semináru. V roku 1715 mala obec 13 poddanských domácností a v roku 1828 žilo v 51 domoch 308 obyvateľov, ktorí sa zaoberali prevažne poľnohospodárstvom. Vývoj názvu obce bol taktiež rozmanitý, od pomenovania Felseulegen z roku 1470, Horné Mladonice – 1773, až po maďarské názvy Felsőmladonya a Felsőlegénd. Za I. ČSR tu bola veľká nezamestnanosť, mnohí odchádzali za prácou do cudziny. V roku 1935 väčšia časť obce vyhorela.

Zaujímavosti v Horných Mladoniciach

Rímsko - katolícky kostol Sv. Demetera z roku 1890.

V obci sa zachovala na viacerých miestach dobová architektúra.

Jozef Cíger Hronský - známy slovenský spisovateľ, učiteľ, redaktor pôsobil v obci v rokoch 1914 - 1916. Do Horných Mladonic prišiel učiť ako mladý učiteľ hneď po skončení učiteľského ústavu v Leviciach. V rokoch 1916 - 1917 pôsobil v neďalekom Senohrade, potom v Krupine a neskôr emigroval do Rakúska. Bol spoluzakladateľom viacerých časopisov. V rokoch 1933-1945 pôsobil aj ako tajomník a správca Matice Slovenskej.

- rozloha: 596 ha
- počet obyvateľov: 200
- kontakty: Obecný úrad Jalšovík 23,
962 41 Bzovík, Tel: 045/552 41 32,
E-mail: vijo@pobox.sk, <http://jalsovik.sk/>

Možnosti v obci:

Prvý písomný záznam o Jalšovíku pochádza z roku 1418. V uvedenom roku sa obec menovala Jelsoukh, ale súčasne uvádza aj ďalší názov – Jelsouk. Obec od prvopočiatkov bola vo vlastníctve hradu v Bzovíku. V prvej písomnej zmienke sa uvádza aj meno správcu v roku 1418 Jakub Wydek. Obec sa skladala z Horného a Dolného Jalšovíka, ktoré sa v roku 1902 zlúčili a dnes ich poznáme pod menom Jalšovík. K obci patrí Uramov laz na Hornom Jalšovíku a Očenášov laz na Dolnom Jalšovíku. Stredom obce preteká potok s rovnakým názvom ako obec - Jalšovík.

Zaujímavosti v Jalšovíku

Keďže obec vznikla spojením dvoch menších obcí do jednej, v súčasnosti má dva domy kultúry.

Zachovali sa tiež dve zvoničky, ktoré sú vo veľkej miere skryté v korunách stromov, lebo boli v minulosti vysadené v ich tesnej blízkosti.

V obci sa zachovala aj dobová architektúra.

V obci pôsobí miestny rezbár, ktorý je známy v okolitých obciach nielen svojou figurálnou tvorbou.

V blízkosti obce sa nachádza tiež posed s ohniskom, kde sa často schádzajú mladí ľudia nielen z obce ale aj z jej blízkeho okolia.

Základné informácie o obci:

Prvá písomná zmienka o obci Kozí Vrbovok pochádza z roku 1262, kedy uhorský panovník Belo IV. daroval obec rodine Kaza, od ktorej sa dostala do majetku Bzovík. Obec sa spomína od roku 1415 ako majetok tunajších zemanov, neskoršie patrila panstvu Bzovík. V roku 1241 sa chotár obce ocitol v rukách Tatárov, ktorí napadli kláštor v Bzovíku. V roku 1433 napadli tento kláštor husiti a vyplienili jej majetky. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Obcou preteká potok Vrbovok.

Zaujímavosti v Kozom Vrbovku

V centre obce, na križovatke viacerých ciest sa nachádza malá zvonička.

Pamätník J. Nepomuckému

Do katastra obce spadá aj vodná nádrž, ktorú hlavne v letných mesiacoch využíva miestne obyvateľstvo na rekreáciu a kúpanie (na vlastné riziko).

Základné informácie o obci:

- rozloha: 346 ha

- počet obyvateľov: 176
- kontakty: Obecný úrad Kozí Vrbovok 42, 962 41 Bzovík,
Tel: 045/539 10 57,
E-mail: obec@kozivrbvok.gityposta.sk,
<http://www.miestnykanal.com/kozi-vrbvok>

Možnosti v obci:

Náznyky prvého osídlenia Cerova siahajú do mladšej doby kamennej 3000-2400 rokov pred našim letopočtom. Z tejto doby sa našli brúsené kamenné sekery, črepy grafitových nádob zdobených pásikmi po obvode nádoby. V tejto časti sa tiež našli pozostatky pravekého pohrebiska. Z mladšej doby bronzovej a železnej okolo roku 700 pred n.l. sa na Tomášovej stráni a pod Súdorkou pri potoku Litavica našli zvyšky osídlenia lužickej kultúry.

Obec Cerovo sa prvý krát spomína v listine z roku 1275. Potom sa neskôr spomína v rokoch 1280, 1369, 1397, 1408... Cerovo sa viaže na rod Hunt-Poznanovcov, jeden z najznámejších a najvplyvnejších rodov v Uhorsku. Tento rod mal zásluhu na zriadení kláštora na Bzovíku i postavení hradu Čabrad'. Cerovo sa spomína i v roku 1369 keď toto sídlo dostal do vena Mikuláš Czéry. Od neho mala údajne obec dostať názov. Iná tradícia tvrdí, že názov jej dali vojaci Jana Jiskru podľa duba.

Zaujímavosti v Cerove

V obci sa zachovalo niekoľko domov s výraznou hontianskou architektúrou.

Evanjelický Kostol z r. 1650 zbúraný v roku 1855, terajší kostol postavili v roku 1855 - 1859 (klasicizmus). V kostole môžete vidieť zbierku historických Biblií.

Obraz oltárny od P. M. Bohúňa

Náhrobníky na cintoríne pieskovcové s polkruhovým zakončením z 2. polovice

19. storočia

Pamätná tabuľa najznámejšieho rodáka Dr. Samuela Zocha. Bol prvý bratislavský župan i biskup západného dištriktu ev. a. v. ktorý sa podieľal na napísaní Magny Charty Martinskej deklarácie, poslanec Agrárnej strany.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 3 027 ha
  - počet obyvateľov: 601
  - kontakty: Obecný úrad Cerovo
- 259, 962 52 Cerovo, Tel: 045/557 32 82,
E-mail: cerovo@zoznam.sk

Možnosti v obci:

Obec leží na Krupinskej výšine v plytkej dolinke Trpína, prítoku Litavice. Patrí medzi najstaršie písomne doložené obce v Honte, keď prvá dochovaná písomnosť sa datuje doroku 1135 ako Terpen. Ďalšie staré a cudzojazyčné pomenovania obce boli: Terpín, Terpen (1262), Terpen et alia Terpen (1342), Kisterpen (1370), Trpín (1786); maďarsky Terpin, Terpény. Pôvodne patrila hradu Hont, avšak už od roku 1262 sa stala majetkom bzovického kláštora. Tento ju vlastnil až do roku 1848. Obec má prevažne poľnohospodársky charakter.

Názov obce vychádza pravdepodobne z názvu potoka Trpíneč, ktorý preteká stredom obce. Jeho meno treba hľadať v slovnom základe „trp“. To umožňuje dva výklady pôvodu názvu obce. Jeden z nich predstavuje starý význam slovesa trpieť = byť zhovievavý, resp. „zhovievavo“ t.j. pomaly tiecť. Druhý možný výklad má základ v pomenovaní rastliny „trpa“, čo je ľudový názov pre čremchu, bazu, chabzd. Preto sa v erbe obce nachádza modrý pruh – zobrazuje potok a nad ním je zelená vetvička bazy čiernej s čiernymi bobuľami.

Zaujímavosti v Cerove

V obci sa zachovalo viacero domov s pôvodnou architektúrou.

Rímskokatolícka Kaplnka Panny Márie

Nanebovzatej, postavená v roku 1889. Mons. Štefan Vrabec ju posvätil opravenú a rozšírenú 26. 8. 2000.

Uprostred dediny sa nachádza zvonička.

Ešte začiatkom 20. storočia bolo rozšírené paličkovanie čipiek k tradičnému ľudovému odevu oblasti. Variant ľudového odevu – Senohrad.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 636 ha
- počet obyvateľov: 134
- kontakty: Obecný úrad Trpín, 962 44 Litava, Tel: 045/557 22 27, E-mail: obectrpín@centrum.sk.

Možnosti v obci:

Obec leží na Krupinskej výšine v plytkej dolinke potoka Vrbovok. Chotár tvoria ploché chrbty medzi dolinami Trpína, Vrbovka a Jalšovika, budovanéandezitickými tufmi a tufitmi. Obec bola v minulosti známa hlavne obyvateľstvom zemianskeho pôvodu. Zachoval sa tu aj pôvodný zemiansky dvor a viacero domov pôvodnej architektúry. Na území dnešnej obce Zemiansky Vrbovok bol nález strieborného pokladu byzantského kupca zo 7. storočia. Obec sa spomína v roku 1285 ako Worbuch Noua, v roku 1808 ako Otrubny Wrbowek, Zemiansky Vrbovok od roku 1920; maďarsky Nemesvarbók. Patrila panstvu Čabrad', potom panstvu Bzovík. V roku 1715 mala 11 obývaných a 11 opustených domácností, v roku 1720 mala 6 domácností, v roku 1828 mala 45 domov a 271 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom.

Zaujímavosti v Zemianskom Vrbovku

Ondrej Plachý – kňaz, básnik, vedecký pracovník, Učenej spoločnosti Societas slavica v Banskej Bystrici, ktorá vydávala Staré noviny literárneho umenia.

Evanjelický kostol z roku 1836 s pamätnou tabuľou na Ondreja Plachého.

V obci sa nachádza zachovalý zemiansky dvor. Za domom, kde bývali zemania sa nachádza menší dom, v ktorom bývala slúžka.

V obci sa nachádzajú tiež domy s pôvodnou architektúrou.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 840 ha
- počet obyvateľov: 112
- kontakty: Obecný úrad Zemiansky Vrbovok, 962 41 Bzovík, Tel: 045/559 53 80, E-mail: obeczemianskyvrbovok@gmail.com

Možnosti v obci:

Na území dnešnej obce Senohrad boli sídliskové nálezy z doby rímskej (2. - 3. stor.). Prvý písomný záznam o obci pochádza z roku 1135 pod meno Zenegar kedy už osada bola a patrila k hontianskemu hradu Čabrad'. V polovici 11. stor. najväčším vlastníkom pozemkov v Honte bol župan Lambert. Senohrad sa do majetku opátstva dostal až v roku 1135. V roku 1241 do Uhorska vtrhli Tatári. Pod vedením Batu Chána porazili uhorské vojsko, za nimi zostáva len spúšť. Po ich odchode sa obyvatelia Zenegaru presťahovali na dnešné územie. Ďalšia písomná zmeinka pochádza z roku 1262 pod meno Senograd. Neskôr roku 1779 zachvátil Senohrad veľký požiar, ktorý zničil takmer celú osadu. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom oviec a dobytky, kováčstvom.

Zaujímavosti v Senohrade

V obci pôsobili mnohé významné historické osobnosti: Andrej Kmeť – katolícky kňaz, Štefan Popálený – zberateľ povestí a archeologických pamiatok, Juraj Zábojník – kazateľ, barokový lyrik, pisateľ duchovných piesní a modlitieb, Jozef Cíger Hronský - učiteľ na tamojšej ľudovej škole.

V obci sa zachovala tradícia výroby hontianskej čipky.

Na vršku menom Kriváň, nad obcou sa nachádza katolícky kostol postavený v roku

1768. V ňom sú ručne vyrezávané lavice s prírodnými vzormi. O rok neskôr ako bol v obci postavený kostol bola dokončená aj budova fary.

Okrem kostola sa v obci nachádza aj vynovená kaplnka s celodreveným interiérom. Postavená bola v roku 1748.

Viac ako storočné duby a lipy.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1500 ha
- počet obyvateľov: 798
- kontakty: Obecný úrad

Senohrad 151, 962 43 Senohrad,

Tel: 045/540 26 30, 31, 32,

E-mail: info@senohrad.sk,

<http://www.senohrad.sk/>

Možnosti v obci:

Základné informácie o obci:

- rozloha: 666 ha
- počet obyvateľov: 123
- kontakty: Obecný úrad Lackov 20,
962 44 Litava, Tel: 045/557 45 28,

Možnosti v obci:

Prvú písomnú správu o Lackove uvádza maďarský historik Bakács István vo svojom diele Hont vármegye Mohács előtt a udáva rok 1341. Vtedy sa Lackov volal Lyska, ale uvádza sa aj Lyzkou. V neskorších rokoch obec poznáme pod menom Lyzków, Leskow. V roku 1396 sa objavuje názov Lechko, ale v roku 1408 je znovu Lyzko. Koncom 15. storočia je znovu zmenený názov na Lazkowecz a začiatkom 16. stor. v roku 1526 sa nachádza pomenovanie Leczko. Lackov od začiatku svojej existencie patril do farnosti Litava a bol majetkom rodiny Balašovcov, iba v roku 1395 sa spomína majiteľ obce František Szecsényi. Po roku 1437 obec patrila k bzovskému prepoštvu. V období tureckých vojen patril Lackov do Novohradského sandžáku – okresu, t.j. nachádzal sa na území, kde platili turecké zákony a ľudia platili dane Turkom. Ani po porážke Turkov v roku 1685 nezostal Lackov ušetrený od ťažkostí. Obec drancovali kuruci i cisárski vojaci.

Zaujímavosti v Lackove

Významným dňom pre Lackov zostane 18. október 1997. V tento deň bol konse-krovaný nový kostolík, zasvätený Svätej Rodine.

Zvonica z konca 19. storočia

Pamätná tabuľa SNP

Prvý krát sa o obci Litava píše v listine v roku 1135, v ktorej je obec zaznamenaná ako Villa Lytua. Už v tomto roku stála v obci románska kaplnka. Vďaka kaplnke, kostolu a farnosti bola obec už od 12. stor. kultúrno-spoločenským centrom kraja. V 15. stor. bola mýtnym miestom a od 1496 mala aj svoj mlyn. Patrila panstvu Bzovík, časť v 13. stor. vlastnila rodina Litvayovcov. Hrad Litva je doložený z roku 1307 – 1390. V období Thökölyho a Rákócziho povstania bola obec zničená. Obyvatelia obce sa zaoberali poľnohospodárstvom, pracovali v lesoch, chovali ovce.

Zaujímavosti v Litave

Súčasný farský kostol je zasvätený sv. Margite Antiochijskej. Pôvodne románska kaplnka, neskôr prestavaná na gotický kostol. V roku 1790 bola urobená prístavba novej barokovej lode k pôvodnej gotickej, ktorá sa tak stala sanktuáriom. Staré sanktuárium sa stalo sakristiou.

V obci sa nachádzajú domy s pôvodnou architektúrou.

Folklorná skupina Litavanka – vznikla v roku 1982.

Detská rómska tanečná a spevácka skupina - tradičné rómske piesne a tance pri rôznych príležitostiach.

Festival vo varení jedál „Tradičná chuť HONTU“.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2 223 ha
- počet obyvateľov: 800
- kontakty: Obecný úrad Litava 5, 962 44 Litava, Tel: 045/540 28 40, E-mail: obec.litava@pobox.sk, <http://www.miestnykanal.com/Litava/>

Možnosti v obci:

V písomných záznamoch sa obec prvý krát spomína pod názvom Szuhany roku 1349. Pomenovanie dostala podľa potoka Sucháňik, ktorý v letných mesiacoch vysychá. Na súčasnom mieste vznikol v prvej polovici 14. stor. zlúčením pôvodného obyvateľstva z osady, ktorá od 9. – 10. stor. stála severnejšie v Suchej dolinke (Brezina) s prisláhovalcami z Bartošovej Lehôtky. V Suchej dolinke sa nachádzalo i najstaršie osídlenie suchánskeho chotára ľudom pilinskej kultúry z obdobia neskorej doby bronzovej (12 – 10. storočie pred n. l.).

Zaujímavosti v Sucháni

V obci Sucháň sa zachovali prírodné útvary, ktoré vznikli v dôsledku erupčnej činnosti sopiek Čelovskej formácie v období stredného miocénu: Trpasličia jaskyňa, Suchánska trhlina, Previs pod Kútom, a ďalšie doteraz odborne nepreskúmané.

„Trúbiaci kameň“ – andezit, na ktorom sú okrem dvoch zvukových otvorov vysekané číslce (1794 resp. 1194) a mapka terénu. K trúbiacemu kameňu vedie z obce náučný chodník.

K zachovalým skvostom ľudovej architektúry patrí dom ľudového bývania, z druhej polovice 19. storočia, v ktorom je zriadená expozícia bývania v danom období. Je jediný v obci, ktorý je pokrytý slamenou krytinou.

Z roku 1830 pochádza dom ľudových remesiel. Z roku 1530 pochádza evanjelický

a.v.kostol. Všetky uvedené nehnuteľnosti sú zapísané v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok.

Pôvodná tradičná roľnícka hontianska čipka. Vďaka základným kurzom hontianskej čipky táto neupadla do zabudnutia a má svojich pokračovateľov. V roku 2003 sa v našej obci konal festival Čipka v Honte.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1 633 ha
- počet obyvateľov: 266
- kontakty: Obecný úrad Sucháň 82, 991 35 Sucháň, Tel: 047/451 41 37, E-mail: obec.suchan@slovanet.sk.

Možnosti v obci:

Obec vznikla v roku 1943 zlúčením Horného a Dolného Dačovho Lomu. Na území dnešného Dačovho Lomu pôvodne jestvovala iba obec Lom, ktorá sa prvýkrát v písomnej listine spomína v roku 1333. O tom, že existovala skôr, svedčia údaje o výstavbe kostola, postaveného v ranom románskom slohu, najneskoršie v prvej polovici 13. storočia. Obec dostala názov Dačov Lom podľa Dačovcov, ktorí tu mali majetky už v roku 1337 a do 18. storočia obec i spravovali. Posledný potomok slávnej Dačovskej rodiny Pavel Daczo, predseda krajskej školskej správy, zomrel 19. 6. 1890.

Zaujímavosti v Dačovom Lome

Zachovalo sa tu niekoľko pôvodných domov postavených z kameňa a hliny a so slamenou strechou. Najzaujímavejšia je komora.

Dominantou obce je evanjelický kostol s románskym portálom zamurovaným v obrannom múre. Lemujú ho 300-ročné lipy. Postavený bol najneskoršie v prvej polovici 13. storočia v ranorománskom slohu. Prestavba bola vykonaná v 14. stor. v gotickom slohu. V 15. stor. bola k chrámu pristavená svätyňa s gotickou hviezdicovo-rebrovou klenbou. V roku 1713 bol strop kostola okazetovaný maľovanými doskami, v roku 1790 bola k nemu pristavená veža.

Okolité príroda sa využíva na chov oviec,

výrobu syra, poľovníctvo, zber plodov a bylín.

Obcou vedie cykloturistická trasa.

V zime slúži pre lyžiarov 500 m. zjazdovka a vleč s kapacitou 550 osôb/hod.

Prvá FSK začala pôsobiť približne v päťdesiatych rokoch. V súčasnosti už dlhé roky FSK funguje pod vedením Štefanie Selskej.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 3478 ha

- počet obyvateľov: 420

- kontakty: Obecný úrad Dačov

Lom 113, 991 35 Dačov Lom,

Tel: 047/487 41 21,

E-mail: ocudacovlom@webtel.sk.

Možnosti v obci:

Obec Horné Plachtince leží na severnom okraji Ipeľskej kotliny v širokej plytkej doline Plachtinského potoka. Nad obcou sa nachádza chránená archeologická lokalita Pohanský vrch – sídlisko lužickej kultúry z mladšej doby bronzovej a laténske sídlisko. Prvé písomné zmienky o obci sú z rokov 1243 a 1244. V roku 1337 sa obec v písomných prameňoch spomína pod názvom „Palatha Superior“. Od rokov 1433 po rok 1773 mala obec rôzne názvy. V neskoršom období bol názov pomaďarčený na Felsőpalojta (Horné Plachtince). Obec patrila hradu Hont. Patrila Dobovcom, Dascovcom, v 16. storočí Simonfyovcom a i., potom bola do roku 1685 obsadená Turkami. V 19. storočí patrila rožňavskej kapitule. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a ovocinárstvom.

Zaujímavosti v Horných Plachtinciach

Náučný chodník Pohanský vrch, na ktorom je 12 stanovišť. Vykopávky na Pohanskom vrchu.

Pamiatková zóna, drevená zvonička, ľudová architektúra.

V časti obce vyhlásenej za pamiatkovú zónu sa nachádza jednoduchá drevená zvonica zrubovej konštrukcie, zakončená ihlancovou strechou. V nej je zvon z roku 1737.

Pricintorínejeumiestnenýneskoroklasicistický ev. a. v. kostol, postavený v roku 1859. Vnútorne zariadenie je súčasne so stavbou.

Narodil sa tu herec Milan Kňažko

Folklorný súbor Bažalička

Základné informácie o obci:

- rozloha: 1054 ha
- počet obyvateľov: 210
- kontakty: Obecný úrad Horné

Plachtince 75, 991 24 Dolné Plachtince,
Tel: 047 / 488 72 66,

E-mail: obec.hplachtince@post.sk

Možnosti v obci:

Prvá zmienka o Stredných Plachtinciach pochádza z roku 1243. Nepriamym dokladom o existencii Stredných Plachtiniec skoršieho obdobia je i to, že kaplnku z I. polovice 14. stor. (1332-1337) darovali Dacsovcisvojim poddaným, ktorí ju neskôr prestavali na kostol. V niektorých prácach sa existencia Stredných Plachtiniec uvádza v roku 1439, keď sa hovorí, že v chotári Dolné a Horné Plachtince vzniká tretia obec – Stredné Plachtince. V evidencii listinného materiálu je v roku 1473 a 1479 uvedená obec KEYEPPALOTHA / Stredné Plachtince. V roku 1818 sa v obci otvorili uhoľné bane, ktoré boli od roku 1850 majetkom Jozefa Sebastianiho a do roku 1910, kedy sa v nich ťažba zastavila. Plachtinská dolina sa po roku 1970 stáva turisticky atraktívnou oblasťou. Sú tu vybudované súkromné rekreačné chaty a zariadenia. Opustené lazničné usadlosti slúžia na sezónnu turistiku a rekreáciu. V roku 1998 pod vedením Jána Mäsiara bol vybudovaný náučný chodník na Pohanský vrch a Hornoplachtinské lazy.

Zaujímavosti v Stredných Plachtinciach

Evanjelický kostol zo 14. storočia

Etnografické múzeum Samuela Godru v priestoroch bývalej ev. fary zriadené v roku 2006, v ktorom je verne zachytený život a kultúra ľudu v Plachtinskej doline.

V roku 2008 bol nášmu rodákovi národnému umelcovi Doc. Júliusovi Pántikovi obec odhalila pamätnú tabuľu pred jeho rodným

domom.

V obci pôsobí Dedinská folklórna skupina Bažalička z Plachtiniec a Príbeliec, ktorá je garantom, že ľudové zvyky a obyčaje budú zachované aj pre ďalšie generácie. Každoročne festival ľudovej piesne „Spievanky pod Pohanským vrchom.“

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2084 ha
- počet obyvateľov: 645
- kontakty: Obecný úrad Stredné Plachtince 110, 991 24 Dolné Plachtince, Tel: 047/483 03 01, E-mail: obec_str.plachtince@stonline.sk, <http://www.stredneplachtince.ocu.sk/>

Možnosti v obci:

Prvá písomná správa o obci je z roku 1156 kedy sa hovorí v kronike o položení základov obce. V roku 1243 dostala obec názov Palata. Do roku 1245 sa spomína rovnaký názov s obcou Horné Plachtince z čoho sa usudzuje, že tvorili spoločný celok. Až pri roku 1439 sa pri názvoch Inferior a Superior spomína aj názov Kezeppalotha (Stredné Plachtince). Dnešný názov dostala obec v roku 1920. Obec po celý čas jej vývoja vlastnilo niekoľko rodín a majiteľov. V roku 1465 obec nadobúda štatút stredovekého mestčka, pečatidlo a erb, ako aj právo konať jarmoky ku dňu sv. Martina – patróna obce (mestečka). Od roku 1776 patrili tunajšie majetky rožňavskej kapitule, ktorá dala vo vinohradoch vybudovať rozsiahlu pivnicu. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Poľnohospodársky charakter si obec zachovala aj po roku 1918. V roku 1930 zničil požiar polovicu obce.

Zaujímavosti v Dolných Plachtinciach

Kostol. Prvá písomná správa o existencii farnosti Dolné Plachtince je z roku 1332. Jeho patrónom sa stal sv. Martin. Na mape z roku 1840 je vidieť pôdorys starého kostola, ako aj areálu fary. Bola to kruhová

pevnosť zo 16. storočia, do ktorej sa vchádzalo cez murovanú zvonicu, kde bola brána a pred ňou schodisko.

V obci sa narodil aj herec Štefan Kvietik a herec Ctibor Filčík. Dom Štefana Kvietika stojí v obci dodnes.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 997 ha
- počet obyvateľov: 598
- kontakty: Obecný úrad Dolné

Plachtince 95, 991 24 Dolné Plachtince,
Tel: 047 / 483 00 03,

E-mail: obecdp@stonline.sk,

<http://www.dolneplachtince.ocu.sk/>

Možnosti v obci:

Podľa určitých historických prameňov sa za prvú písomnú zmienku považuje rok 1244, kedy usadlosť bola zaznamenaná ako villa Príbel. Ďalšie podoby Prybul (1245), Prebel (1257), Prebil (1322) uvádzajú staršie maďarské diplomaty. Dve obce – Dolné a Horné Príbelce sú doložené listinami roku 1354 ako Olsouprebul a Felseuprebul, 1393 Alsopribel, 1462 aj Nagpribel. Na základe toho možno predpokladať, že k založeniu obce Horné Príbelce došlo v 14. storočí jednou z vetiev rodu Príbelský. Obyvateľstvo Príbeliec sa živilo poľnohospodárstvom pestovaním ovocia a v 19. stor. bolo tiež rozšírené vinohradníctvo a včelárstvo, chov oviec, kôz, ošípaných a hovädzieho dobytku. Z remeselníkov boli v obciach len kováči a obuvníci. K obci Dolné Príbelce patrili tiež dve ďalšie samostatné lokality. Už roku 1245 spomínaný Škriavnik (Scraknik) a dedina Príkl'ak (1426 Priklek).

Zaujímavosti v Príbelciach

Zvonica drevená z 2. polovice 19. stor. (Dolné Príbelce)

Kostol evanjelický ranogotický z konca 13. stor., prestavaný v 17. stor., maľovaný drevený strop, (Horné Príbelce)

Zvonica drevená z konca 18. stor.

Kaštieľ neskorobarokový z 1. polovice 18. stor., prestavaný v 20. stor.

Na pôsobenie slvenského básnika a rebela

Janka Kráľ a Jána Rotaridesa, príbelského učiteľa v revolučných rokoch 1848/1849 upozorňujú v obci dve pamätne tabule.

Základné informácie o obci:

- rozloha: 2 719 ha

- počet obyvateľov: 584

- kontakty: Obecný úrad Príbelce 234,
991 25 Čebovce, Tel: 047/489 51 18,
E-mail: pribelce@stonline.sk,
<http://www.pribelce.sk/>

Možnosti v obci:

48 *Ubytovanie a stravovanie*

Budča: Motel LUTEUS s.r.o., Budča č. 422, tel.: 045/5391010, 0911405105, motel.luteus@gmail.com, www.luteus.sk.

Podzámčok: Rodinná farma PODZÁMOCKÝ DVOR - ubytovanie v stane (suché WC, vonkajšia umyvárka, ohnisko, drevo, chladnička, električka), Podzámčok 52, tel.: 0905636466, e-mail: podzamockydvor@post.sk, www.podzamockydvor.com.

Reštaurácia MLYN J.R.I. s.r.o., Podzámčok 113, tel.: 0911514211, 0904977552, e-mail: info@mlynjri.sk, www.mlynjri.sk.

Dobrá Niva: Ubytovanie na súkromí, ul. Slobody 499/16 Dobrá Niva, tel.: 045/5382241, 0907069726, e-mail: penziondobraniva@penziondobraniva.sk, http://www.penziondobraniva.sk/.

PIZZERIA VETERÁN, ul. Sládkovičova 560/55 Dobrá Niva, tel.: 0908508434, www.obecdobraniva.sk/stravovanie.

HOSTINEC SALAŠ DOBRÁ NIVA, ul. Slobody 553/150, tel.: 045/5382226, e-mail: salas@salasniva.sk, www.obecdobraniva.sk/stravovanie.

Sása: RANČ BEZEKOV LAZ, Bezekov Laz 32 Sása, tel.: 0903514179, 0903774179, info@rancbezekovlaz.eu, www.rancbezekovlaz.eu.

Pliešovce: CHALUPA PLIEŠOVCE, ul. Vlkanovská 185 Pliešovce, tel.: 0905612186, 0905612186@orangemail.sk, www.ubytovanienaslovensku.eu/chalupa-pliesovce-zvolen.

PENZION PLIEŠOVCE, ul. Školská 17 Pliešovce, tel.: 0903488905.

TURISTICKÁ UBYTOVŇA Pliešovce, ul. Školská 29/17, www.pliesovce.sk.

Krupina: SLOVAN CLUB, ul. Čsl. Armády 595/15 Krupina, tel.: 045/5522329, e-mail: hotel@slovanclub.sk, www.slovanclub.sk.

APARTMÁNY NA RÍNKU, Námestie SNP 128/21 Krupina, tel.: 045/5512504, 0908904039, www.ubytovaniekrupina.sk.

REŠTAURÁCIA HONT, Obchodná 551/7 Krupina, tel.: 045/5522006, 0908905891, e-mail: hont@restauraciahont.sk, www.restauraciahont.sk.

PIZZERIA CALVA, Svätotrojičné námestie 9 Krupina, tel.: 045/5512455, e-mail: calva@pizza-calva.sk, www.pizza-calva.sk.

REŠTAURÁCIA A UBYTOVANIE HONTSTAV, Kuzmányho 22 Krupina, tel.: 045/5511496, www.krupina.sk/?stranka=stravovanie.

PIZZERIA PARADISO, Námestie SNP 18 Krupina, tel.: 0907145984.

PENZION A REŠTAURÁCIA HANIŠBERG, Horný Hostinec 1304 Krupina, tel.: 045/5441320, 0911770620, 0903174437, 0948041830, e-mail: penzion@hanisberg.eu, www.hanisberg.eu.

Čekovce: RANČ POD ŽOBRÁKOM, Ivo Poláček Čekovce, tel.: 0915957772, 0905825679, ranc@rancpodzobrakom.sk, www.rancpodzobrakom.sk.

Drienovo: TURISTICKÁ ZÁKLADŇA DRIEŇOVO, Čabradský Vrbovok, tel.: 045/5597141, e-mail: domcekvcv@stonline.sk, web.stonline.sk/domcekvcv/drienovo.html.

Sucháň: TURISTICKÁ UBYTOVŇA - Obecný úrad 82 Sucháň, tel.: 047/4874122.

CHALUPA NA SAMOTE, Alena Barillová, Lazy 121 Sucháň, tel.: 0908574792.

Register

Babiná	str. 22
Bacúrov	str. 13
Breziny	str. 15
Budča	str. 11
Bzovík	str. 24
Bzovská Lehôtka	str. 19
Cerovo	str. 36
Čabradský Vrbovok	str. 29
Čekovce	str. 32
Dačov Lom	str. 43
Dobrá Niva	str. 18
Dolný Badín	str. 27
Dolné Mladonice	str. 31
Dolné Plachtince	str. 46
Drienovo	str. 30
Dubové	str. 14
Horné Plachtince	str. 44
Horný Badín	str. 26
Horné Mladonice	str. 33
Hronská Breznica	str. 7
Jalšovík	str. 34

Kozí Vrbovok	str. 35
Krupina	str. 23
Lackov	str. 40
Litava	str. 41
Michalková	str. 16
Ostrá Lúka	str. 12
Pliešovce	str. 20
Podzámčok	str. 17
Príbelce	str. 47
Sása	str. 21
Selce	str. 28
Senohrad	str. 39
Stredné Plachtince	str. 45
Sucháň	str. 42
Tínie	str. 9
Trpín	str. 37
Turová	str. 10
Uňatín	str. 25
Zemiansky Vrbovok	str. 38
Železná Breznica	str. 8

Vysvetlivky:

čerpacia stanica

cyklotrasa

folklór

hrad

zber húb

pohostinstvo

občerstvenie

lyžovanie

športové zariadenie

informácie

jaskyňa

jazdenie na koni

sakrálna pamiatka

ľudová architektúra

múzeum, pamätná izba (dom)

ľudové remeslá

lyžiarsky vlek

možnosť chytania rýb

zámok alebo kaštieľ

pamätník

prírodné zvláštnosti

stanovanie

ubytovanie

stravovanie

možnosť kúpania

náučný alebo turistický chodník

VITAJTE NA ÚZEMÍ VERÉJNO-SÚKROMNÉHO PARTNERSTVA HONTIANSKO-DOBRONIVSKÉHO

Vydané pre obce - Babiná - Bacúrov - Breziny - Budča - Bzovík - Bzovská Lehôtka,
Cerovo - Čabradský Vrbovok - Čekovce - Dačov Lom - Dobrá Niva - Dolný Badín,
Dolné Mladonice - Dolné Plachtince - Drienovo - Dubové - Horné Plachtince,
Horný Badín - Horné Mladonice - Hronská Breznica - Jalšovík - Koží Vrbovok,
Krupina - Lackov - Litava - Michalková - Ostrá Lúka - Pliešovce - Podzámčok,
Príbelce - Sása - Selce - Senohrad - Stredné Plachtince - Sucháň - Tŕnie,
Turová - Uňatín - Zemiansky Vrbovok - Železná Breznica

Text:

Obecné úrady VSP Hontiansko-Dobronivského

Fotografie:

Obecné úrady, Ivan Kulhání

Fotografia na prednej vnútornej strane:

Ivan Kulhání

Fotografia na zadnej strane:

Slniečnice a včela - Ing. Lucia Vacokova

Grafické spracovanie:

Ivan Kulhání

Tlač:

Tlačiareň PRESS GROUP, s.r.o.
Rudlovská cesta 53, Banská Bystrica,

Táto publikácia bola vytvorená s finančným príspevím

**Banskobystrického samosprávneho kraja,
Odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia**

